

[Finansministeren.]

beløb på en konto, og så havde man fortjeningen hjemme.

Jeg er enig med hr. Grünbaum i, at det renteniveau, vi har i dag, i og for sig skulle være højt nok til at fremkalde opsparing. Men den sørgelige kendsgerning er jo, at det ikke er noget, der tyder på, at det er nok. Det kan vi se på obligationskurserne, det kan vi se på så meget andet. Derfor har vi gerne villet bidrage til, ganske vist beskedent, at hjælpe med til, at flere bliver i stand til at skaffe sig midler til indskud i egen lejlighed, til køb af hus, hvor der skal udbetales et eller andet beløb, til fornyelse eller modernisering af en bolig og i det hele taget til, at de ved selv at være med til at bidrage dertil kan løse deres boligproblem.

Så må regeringen, når stillingen er, som den er, nøjes med det flertal, den nu kan få til denne lovgivning. Sådan er jo de parlamentariske regler.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslaget, § 2, således ændret, og §§ 3-11

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til statsministeren af Hanne Reintoft:

„Vil statsministeren redegøre for de udtalelser, han har fremsat i Washington om, at regeringens holdning til indkaldelse af en europæisk sikkerhedskonference er blevet ændret?“

Forespørgeren (Hanne Reintoft): Det hed i sin tid i regeringens tiltrædelseserklæring, at man ville gå ind for afholdelse af en konference om europæisk sikkerhed, når grundige forberedelser havde vist, at den kunne forventes at føre til nyttige resultater. Dette synspunkt blev gentaget af udenrigsministeren ved den nylige udenrigspolitiske debat i februar i år; jeg kan henvise til Folketingstidende 1969-70, sp. 3713.

I de mere end 2 år, der er gået, siden regeringserklæringen kom, har spørgsmålet vundet stigende aktualitet og har givet både anledning og tid til at fremme de meget omtalte grundige forberedelser, som selvfølgelig må være forbundet med enhver international konference.

Inden for denne periode har der også været en vis bevægelse i regeringens holdning; idet man markerede en mere og mere positiv stillingtagen. Det gjaldt specielt over for den finske regerings tilbud om at være værtsland ved en sådan konference, men stærkest udtryktes det nok i den holdning, der kom til udtryk ved det communiqué, der blev offentliggjort efter udenrigsministerens besøg i Moskva i november. Man gav her udtryk for en fælles opfattelse af en række af tidens internationale begivenheder, herunder også en europæisk sikkerhedskonference.

Under drøftelserne af de europæiske problemer var der enighed om betydningen af, at der blev ført en aktiv afspændingspolitik mellem staterne. Særlig opmærksomhed viedes spørgsmålet om indkaldelse af en konference om de europæiske sikkerheds- og samarbejdsproblemer, og begge parter var enige om, at en sådan konference var et af de midler, der kunne fremme netop sikkerhed, samarbejde og afspænding i Europa, selvfølgelig under forudsætning af — det var der også enighed om fra begge sider — at det blev grundigt forberedt, og at alle berørte lande deltog fra begyndelsen. Både den danske og den sovjetiske regering gav udtryk for at være indstillet på at bidrage til dette forberedende arbejde, og man tiltrådte også fra dansk side, at man ville fortsætte sine indbyrdes konsultationer om emnet.

Vi har ikke undladt at yde anerkendelse af dette positive træk, der således kunne være at finde i regeringens holdning. Vi gjorde det også i udenrigsdebatten i februar, selv om man jo ikke kunne undgå at bemærke, at udenrigsministeren optrådte bemærkelsesværdig ulogisk og usammenhængende, hvilket i øvrigt blev påtalt af flere repræsentanter for andre partier.

[Hanne Reintoft.]

Alligevel må vi dog fæste os ved, at udenrigsministeren dengang fastholdt sin positive stilling til afholdelse af en sikkerhedskonference. Udenrigsministeren lod sig også afpresse en udtalelse om, at han ikke ville afvise det forslag til dagsorden for konferencen, som er foreslået af de socialistiske staters møde i Prag. Men samtidig anførte udenrigsministeren en række påskud for at skabe vanskeligheder for og udsættelse af konferencen, og det gav i høj grad grund til at betvivle oprigtigheden af de mere positive erklæringer.

Alligevel tror jeg, at det ude i landet og vel også herinde har givet anledning til undrende opmærksomhed, da statsministeren under sit ophold i Washington gav regeringens holdning til en europæisk sikkerhedskonference en helt ny formulering og en helt ny retning.

Ifølge regeringsbladet Berlingske Tidende for den 16. april i år — man må sige, at andre regeringsblade var meget tilbageholdende med deres referater — erklærede statsministeren på en pressekonference, der ifølge referatet var ført på engelsk og uden tolk, at

„tanken om en europæisk sikkerhedskonference ikke er aktuel.“

Det hed også, at statsministeren afviste en europæisk sikkerhedskonference. Denne udtalelse var fremsat sammen med andre betragtninger, som markerede faktiske ændringer i regeringens formulerede stilling til internationale problemer, ikke mindst en pludselig godkendelse af præsident Nixons Vietnampolitik, som vi netop i disse dage ser meget alvorlige, ja, for hele verden katastrofale følger af — en holdning i Washington, der ikke kan harmonere med den særdeles påkrævede tilrettevisning, som hr. Erik Kragh under udenrigsdebatten i februar modtog af folketingets ordførere.

Statsministerens udtalelser om sikkerhedskonferencen var af en sådan art, at Danmarks radios korrespondent betegnede dem som et brud på regeringens hidtidige politik.

Regeringsbladet Berlingske Tidende følte sig ydermere af statsministerens optræden i Washington, indbefattet opfordringen til USA om at bevare deres tropper i Europa — jeg gad i øvrigt vide, hvilket folk i Europa der med kendskab til amerikansk mili-

tær føler det som nogen betryggelse at have det i nærheden af sig — og statsministerens forbeholdsløse accept af den vesttyske udenrigspolitik, kaldet til i en leder den 17. april at fortælle, at regeringen hermed var ved at udforme en ny Europapolitik.

Dette tema har siden været forfulgt, navnlig af det omtalte bladhus, der jo har gode forbindelser i regeringskredse, og det har på bemærkelsesværdig måde været forbundet med en voksende kampagne i flere regeringsvenlige blade mod en sikkerhedskonference.

Den 2. maj var Berlingske Tidende ude igen og sagde, at når Danmark var så tidligt ude med en støtte til konferencetanken, var det væsentligst, fordi man i første omgang ønskede at imødegå den kommunistiske propaganda for en sikkerhedskonference. Endnu videre er man gået i kommentarerne til det bekendte initiativ fra socialdemokratisk side til en 10 landes konference, som vi har forstået som et forsøg på at aktualisere tanken om en sikkerhedskonference og også fra dansk side forme de så meget omtalte grundige forberedelser til den. Det reagerede dagbladet Børsen så voldsomt på, at det nærmest stemplede hr. J. O. Krag som en slags agent for de socialistiske lande, som skikken jo er, når fornuf-tige, men uønskede tanker fremsættes. Børsen skrev nemlig:

„Fra enhver ansvarlig vestlig side er det blevet understreget, at det sovjetiske udspil, dvs. forslaget om konferencen, har én ting til formål: at tilsløre Sovjetunionens voksende militære omringning af hele Vesteuropa. Denne tilsløring vil Krag nu hjælpe med til.“

Jeg ved ikke, om det er socialdemokratiets hensigt. Det må socialdemokratiet selv kunne redegøre for.

Man er altså godt i gang. Det er jo utvivlsomt, at statsministerens omfortolkning af regeringsudtalelsen ved tiltrædelsen og af regeringspolitikken bærer et ganske væsentligt ansvar for, at sådanne tendenser bryder igennem fra højre fløj af det politiske liv i Danmark.

Derfor er det særdeles påkrævet, at statsministeren nu over for folketinget og befolkningen gør det klart, helt klart, om han også efter hjemkomsten opretholder sine udtalelser om en sikkerhedskonferences manglende

[Hanne Reintoft.]

aktualitet, og om regeringen i sin politik i realiteten — for ordene tæller efterhånden meget lidt i denne sag — er for eller imod afholdelsen af en sådan sikkerhedskonference.

For at svaret ikke skal løbe ud i den sædvanlige gemmeleg bag henvisninger til de grundige forberedelser, som man intet har gjort for at foretage, og som regeringen nu i over 2 år har underholdt offentligheden med, må jeg også bede statsministeren præcisere sin besvarelse derhen: hvad agter regeringen at foretage sig med henblik på at fremme forberedelserne af den europæiske sikkerhedskonference?

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Som det ærede medlem allerede har bemærket, udtalte regeringen i sin tiltrædelseserklæring, at den går ind for afholdelse af en konference om europæisk sikkerhed, når grundige forberedelser har vist, at den kan forventes at ville føre til nyttige resultater.

Samme tankegang gjorde jeg gældende, da jeg i maj 1969 fremsatte en udtalelse, hvori jeg gav udtryk for den danske regerings fulde støtte til det af Finland tagne initiativ i spørgsmålet om sammenkaldelse af en sådan konference. Jeg kan føje til, at så vidt min erindring rækker, var Danmark i øvrigt det første land, der gav udtryk for en sådan fuld tilslutning.

Dette synspunkt blev endvidere gentaget af udenrigsministeren i hans redegørelse i folketinget den 19. februar 1970, der i væsentlig grad var viet en udførlig omtale af øst-vestforholdet, herunder navnlig afspændingsbestrebelse og afholdelsen af en sikkerhedskonference. Under mine samtaler i Washington gav jeg i overensstemmelse hermed udtryk for dansk tilfredshed med den seneste udvikling på øst-vestområdet, der navnlig er kendetegnet ved den vesttyske forbundsrepublik dialog med Sovjetunionen, Polen og Østtyskland, de genoptagne Berlindrøttelser mellem de fire stormagter samt de amerikansk-sovjetiske drøttelser om en begrænsning af de strategiske våben; de såkaldte SALT-forhandlinger. Der er næppe nogen, der vil bestride, at et positivt resultat af disse drøttelser vil være af stor betydning for en fredelig løsning på de europæiske sikkerhedsproblemer. Jeg

fandt det derfor også kun naturligt at give udtryk for den opfattelse, som i øvrigt vinder almindelig tilslutning i en række lande, der ligesom Danmark går ind for afholdelsen af en konference om europæisk sikkerhed, at det ville være fordelagtigt og frugtbart at se, hvorledes hele denne udvikling, der endnu befinder sig i sin indledende fase, vil komme til at forme sig, før der indkaldes til en sikkerhedskonference.

Samtidig gjorde jeg det imidlertid klart, at disse forhandlinger selvsagt ikke kan tjene som påskud til at forhale en konference, men tværtimod burde opfattes som et led i forberedelserne til en sådan.

Det vil således være klart, at der ikke er indtrådt nogen ændring i regeringens positive holdning til afholdelsen af en sikkerhedskonference. Dette vil da også senest være fremgået af afsnittet herom i *communiquéet* fra det nordiske udenrigsministermøde i Helsingfors den 21. og 22. april d. å., altså for få dage siden.

Forespørgeren (Hanne Reintoft): Som jeg selv fremhævede i min motivering, er jeg til fulde klar over, at regeringen har udtalt sin støtte til en europæisk sikkerhedskonference, før statsministeren tog til USA. Det var jo netop omkring USA-besøget, at tvivlen opstod, og jeg mener ikke på nogen måde at have fået bekræftet, at den skulle være fjernet.

Det nytter jo ikke at begive sig ud i — jeg tror, det er statsministeren, der selv engang har anvendt udtrykket — verbalartisteri. Man kan beklage, at man bare, ligesom udenrigsministeren også før har gjort, bliver ved at bekræfte sin principielle tilslutning til konferencen med så mange forbehold, at den mister enhver form for overbevisende kraft, og der lå jo også i det, statsministeren sagde, en faktisk indrømmelse af, at man havde været henholdende i Washington.

Der er en egen desillusion og defaitisme i denne snakken frem og tilbage, og jeg hæftede mig også ved den håbløshed, der, som det fremgik af avisreferaterne, prægede statsministerens tale på Rådhuspladsen den 4. maj, en håbløshed, der ikke bør forekomme hos det menneske, der har hovedansvaret for krig og fred i dette land.

I 2 år er der nu under denne regering talt

[Hanne Reintoft.]

og talt om grundige forberedelser, og så må jeg, når nu statsministeren står op og snakker videre om grundige forberedelser, spørge: hvad er det blevet til? Man har hele tiden sagt, at man skulle afvente dit, og man skulle afvente dat. Hvad er det for en grundighed, hvad er det for forberedelser, hvad er det, vi gør? Det eneste nye — og triste nye — i regeringens politik er faktisk de stadige påskud til at afvente og til at udskyde, påskud, der går på, at man ikke skal forstyrre her og dér, men som i øvrigt fra minister til minister er i modstrid med hinanden.

På ét punkt er det nemlig virkelig lykkes statsministeren at demonstrere hele uoprigtigheden og meningsløsheden i denne taktik. Statsministeren henviser nu til, at man bl. a. — og det mener statsministeren flere andre lande vil gøre — må afvente forhandlingerne mellem USA og Sovjetunionen om begrænsninger i de strategiske våben, SALT-forhandlingerne. Disse forhandlinger, hvis betydning vi ikke underkender, mens vi med ængstelse ser på, at USA er ved at få dem til at bryde sammen på grund af sin udvidede krigsførelse, har ikke på noget tidligere tidspunkt hindret regeringen i at tage en mere positiv stilling til den europæiske sikkerhedskonference. Enten ved statsministeren ikke, hvad udenrigsministeren gør, eller omvendt, for det fremgår sort på hvidt af kommunikøet efter udenrigsministerens Moskvaforhandlinger, at man går stærkt ind for en sikkerhedskonference og samtidig udtaler sin glæde over de påbegyndte SALT-forhandlinger. Man udtrykker fra dansk side i den sammenhæng sin store tilfredshed med, at der er indledt forhandlinger mellem Sovjetunionen og USA om begrænsning af de strategiske kernevåben, og siger, at det er den danske regerings håb, at disse betydningsfulde forhandlinger vil føre frem til positivt resultat. Når det i november var muligt at gå ind for både sikkerhedskonferencen og SALT-forhandlingerne og gentage det ved udenrigsdebatten i februar,

hvorfor skal disse forhandlinger så nu bruges som påskud til at udsætte en sikkerhedskonference? Logikken er faktisk umulig at få øje på — jeg ved ikke, om statsministeren kan se den selv.

Lige så ulogisk er det — og det hørte vi jo gentaget nu — at forbundskansler Willy Brandts forskellige forhandlinger med forskellige lande, meget spæde og svage forhandlinger, skal bruges til at udsætte forberedelserne til denne sikkerhedskonference. Regeringen har jo ligesom andre lande erkendt, at det tyske spørgsmål ikke kan og ikke bør være emne for den første sikkerhedskonference. Hvorfor skal den vesttyske regerings forskellige manøvrer så nedsætte tempoet i den europæiske udvikling? Vi skulle faktisk tværtimod søge at styrke den almene europæisk sikkerhed, så de farer, der stadig væk udgår fra militaristiske kredse i Tyskland, mindskedes eller overvandt.

Der er nu gået 25 år siden den anden verdenskrig, og der har stadig ikke været holdt en konference af de europæiske stater for at sikre en stabil fredsordning i vores verdensdel. Anden verdenskrig kunne netop udløses, fordi der ikke var oprettet en kollektiv sikkerhedsordning. I stedet for eftersnakken og defaultisme burde statsministeren, der dog har oplevet dette, drage lære af de historiske erfaringer, det er ikke for tidligt. Jeg er enig i ministerens udtalelser forleden om, at det er noget, der kræver alles indsats, at bevare freden — det gælder også en dansk statsminister.

Den opdeling i militære blokke, som NATOs oprettelse bærer ansvaret for, er ikke og kan ikke være en stabil fredsordning. NATO-politikken fører fortsat til stadige forøgelse af rustningerne under anvendelse af terrorbalancens falske filosofi, og det er stadig et faremoment, at NATOs største militærmagt i Europa, Vesttyskland, fortsat ikke vil anerkende de eksisterende grænsers ukrænkelighed og DDRs eksistens. Det var jo ikke rigtigt, som udenrigsministeren sagde det i debatten i februar, at man kunne diskutere de forskellige europæiske

[Hanne Reintoft.]

problemer i EEC; DDR har jo lige fået besked om, at man kun kan få lov at deltage dér med status som besat land, hvilket selvfølgelig ikke kan lade sig gøre. Da vildledte udenrigsministeren faktisk folketinget.

Det er en fundamental fejl, når regeringen i denne situation gør sin Europapolitik tolt afhængig af den vesttyske regeringspolitik. Man kan spørge, om man slet ikke har lært noget af den tid, der er gået. Man erklærer nu — det gjorde man også under udenrigsdebatten — at Adenauer-Kiesingers politik i Vesttyskland var forkert og skadelig; men da den var i kraft, opfordrede man til at følge den, og når vi andre advarede, hånedes man os for det.

Selv med den større smidighed, som Willy Brandt lægger for dagen, er der vel al mulig grund til, at vi holder os for øje, at de egentlige magtforhold i det vesttyske samfund ikke har ændret sig med regeringsskiftet. Der er også grund til at lægge mærke til, at der trods nye talemåder ikke har vist sig noget håndgribeligt nyt i de vesttyske regeringshandling. Må jeg henlede statsministerens opmærksomhed på, at Vesttysklands militærudgifter på den nuværende regerings budget er sat til 20,3 milliarder mark. Det er 10,3 pct. mere end i Kiesingers tid, og det er jo egentlig ikke et tal, der kan bruges som påskud til at hævde, at Europas sikkerhed nu er i gode hænder hos forbundskansler Brandt og Vesttyskland.

Vi ved også, at det er bevillinger, der kommer i hænderne på et militærapparat, der fortsat beskæftiger Hitlergeneraler og gamle nazister. Der er ikke foretaget nogen tilbundsående udrensning af disse elementer, og vi har ikke forlangt det. Forsvarsministeren i den socialdemokratiske regering har jo også for nylig forsikret Europa og det vesttyske folk om, at de tyske soldatertiditioner vil blive ført videre. En ikke just smigrende udtalelse fra et parti, der dog har erfaringerne fra en Weimarrepublik bag sig.

Der er grund til erindre om, at til disse militarismens og reaktionens traditioner i Tyskland, som vi vel er enige om at Tysklands soldatertiditioner er, hører også, at demokratiske regeringer tilsidesættes, når de virkelige magthavere ikke mener, der er behov for dem. I 1932 skulle der blot en rigsværnskaptajn og en feldwebel til at

afsætte den sidste socialdemokratiske ministerpræsident i Preussen. Ingen kan påstå, at magtforholdene i Vesttyskland er sådan, at de mest reaktionære kredse ikke hurtigt kan tage overhånd igen. Hvis man virkelig ønsker at støtte de progressive kræfter, gør man det ikke ved at erklære sig tilfreds med en ubeslutsomhed og endeløse forhandlingsmanøvrer, der, bortset fra at de selv er mere præget af taktik end af realistisk politik, skal benyttes til at belaste Europas sikkerhed yderligere. Man gør det kun ved at opfordre regeringen i Vesttyskland til at foretage de nødvendige skridt til at anerkende de bestående grænser og bygge en folkeretligt grundfæstet fredsordning på dem og således medvirke til at give europæisk baggrund for, at revanchepolitikken mister al tiltrækningskraft for den vesttyske befolkning.

Når regeringen nu overvejer at udskyde alt arbejde med at forberede en europæisk sikkerhedskonference, indtil den vesttyske regerings manøvreringer engang er afsluttet, så handler man i den modsatte retning. Faktisk letter man de reaktionære kræfter i deres bestrebelse, og man spilder kostbar tid. Statsministeren må vide, at som verdensudviklingen er, er det kostbar tid.

Når tiden skal tages så voldsomt i agt, er det ikke mindst, fordi de kræfter, der i USA arbejder meget febrilsk på at få skærpet konflikterne i hele verden, i den senere tid i høj grad har fået vind i sejlene og er ved at få genskabt forhold, som hører den kolde krigs tid til. Statsministeren har jo selv ført den kolde krigs toner ind i debatten her i folketinget, da statsministeren forleden kom med sin uforgribelige mening om, hvem der kunne tillade sig at tale om demokrati.

Når jeg er så ængstelig, er det selvfølgelig først og fremmest, fordi jeg tænker på videudviklingen af Nixon-Agnewadministrationens Vietnampolitik, der er ved at blive en krigspolitik for hele Indokina. Vi ved alle, at konsekvenserne heraf kan blive følelige for hele verden. Det havde uægtelig været passende, hvis Danmark stadig skal anses for at være et suverænt, demokratisk land, om statsministeren her for et par timer siden på tingets talerstol ikke blot havde udtrykt uro eller beklagelse, men havde formuleret den danske regerings klare protest mod USA's krigsudvidelse og mod

[Hanne Reintoft.]

genoptagelsen af den bombardementspolitik mod Nordvietnam, som vi dog tidligere har vendt os mod i fællesskab, dels fordi alle mennesker af god vilje med afsky og rædsel vender sig mod denne krigsudvidelse, som kommer til at koste tusinder af uheldige menneskers liv, dels fordi der i den amerikanske optræden over for offentligheden efterhånden lægges en herrefolksmentalitet for dagen, som er ganske uacceptabel for politikere, hvis man lever i et land, der vil kalde sig frit og demokratisk. USA interverner i Cambodia, overfører sin grusomme krigsførelse fra Vietnam hertil og erklærer samtidig, at hvis man fra nordvietnamesisk side ikke vil finde sig i en krigsudvidelse, vil man genoptage bombningerne af Nordvietnam. Umiddelbart efter genoptager man faktisk denne bombning og kommer med en så overlegen og forvrøvet forklaring til verdensoffentligheden, at det burde kalde på alle protester. Forleden var denne forklaring citeret i Politiken. Man sagde fra amerikansk side: „Vi prøver at vise dem, at de ikke kan beskyde vore ubevæbnede rekognosceringsmaskiner uden selv at blive ramt.“ Det viser jo en overlegenhed over for ganske almindelige menneskers dømmekraft, og jeg kunne godt lide at vide, hvordan statsministeren kan føle sig tryk ved, at disse ubevæbnede rekognosceringsmaskiner er ved at ophøre med deres bombardementer.

Statsministeren burde føle en stærk tilskyndelse til at tage afstand både fra krigsførelsen og fra USAs stormagtsoptræden, netop fordi statsministeren ved sit besøg i USA fandt det for godt over for verdensoffentligheden at erklære sin indforståelse med Nixons Vietnampolitik. Jeg ved ikke, på hvis vegne den erklæring blev fremsat; jeg tror ikke, ministeren kan mene, at det er på den danske befolknings vegne, for jeg synes, der efterhånden er blevet protesteret temmelig kraftigt mod krigen i Vietnam. Regeringen nægtede under udenrigsdebatten at lytte til vore advarsler om det virkelige indhold af den såkaldte vietnamisering. Man bør nu erkende, at det var en sørgelig sand analyse, og statsministeren kan se det i lederen i dag i sit eget eller i hvert fald sit tidligere blad Politiken, hvor man også begynder at advare mod vietnamiseringen. Sveriges statsminister har allerede for

længst følt nødvendigheden af at fremsætte klare protester mod den amerikanske adfærd. Når den danske statsminister kan tillade sig at lade den ene dag efter den anden gå uden nogen egentlig protest, men bare med nogle beklagelser, så kan det kun tilskrives én ting, nemlig vor skæbnessvangre alliance med og indordningsforhold til USA og Vesttyskland.

Statsministeren må dog have overvejet, hvad det egentlig var, der skete i USA. Når statsministeren vælger Washington som stedet, hvorfra der til den danske befolknings undren skal erklæres, at den danske regering er indforstået med USAs Vietnampolitik og ikke længere finder tanken om en europæisk sikkerhedskonference aktuel — og jeg vil meget gerne have uddybet endnu en gang, hvad aktuel vil sige, hvor langt det skal udskydes — så giver det uundgåeligt det indtryk også ude i verden, at det faktisk er fra Washington, årsagerne til disse ændrede toner stammer. Det er unægtelig, synes jeg, et beklageligt indtryk for regeringen Baunsgaard at efterlade. Usikkerheden om regeringens holdning må og skal fjernes, og jeg vil tillade mig med dette for øje at fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden:

„Efter at have påhørt statsministerens redegørelse for sine udtalelser i Washington udtaler folkettinget, at Danmark agter aktivt at fremme afholdelsen af en europæisk sikkerhedskonference, og går videre til næste punkt på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Per Hækkerup: Jeg skal ganske kort sige, at vi er tilfreds med den erklæring, statsministeren her afgav vedrørende den stillede forespørgsel. Jeg skal undlade at kommentere fru Hanne Reintofts velforberejede udenrigspolitiske tale og meddele, at vi ikke kan stemme for den foreslåede dagsorden.

Gert Petersen: Jeg vil ikke tage en lang debat om disse sager. Vi har drøftet spørgsmålet om en sikkerhedskonference for ikke så længe siden ved en udenrigspolitisk debat her i tinget, hvor jeg på mit partis vegne frem-

[Gert Petersen.]

satte en række kritiske bemærkninger imod den måde, hvorpå regeringen lagde denne sag op. Det, som er spørgsmålet i forbindelse med denne forespørgsel, er, om regeringens politik er ændret i forhold til det hidtidige. De referater, som fremkom i fjernsyn og radio herhjemme, kunne i og for sig godt tyde på, at der var sket en ændring. Jeg vil nok sige, at efter de udtalelser, statsministeren er kommet med efter sin hjemkomst, også her i tinget, har jeg noget svært ved at se, at der skulle være sket nogen ændring i den hidtidige politik. Denne politik er vi ikke helt tilfreds med, men den er i hvert fald, så vidt jeg kan skønne, ikke blevet forringet, således som de første TV-meddelelser kunne give anledning til at tro, og jeg synes i og for sig, at sagen kunne have været ordnet med et spørgsmål i stedet for en forespørgsel, i betragtning af, at vi i løbet af en måned eller halvanden får en storpolitisk debat, inden folketinget slutter, hvor vi kan komme virkelig til bunds i disse spørgsmål. Men i forlængelse heraf må jeg naturligvis sige, at det dagsordensforslag, der er stillet, kan jeg ikke have noget at indvende imod. Jeg mener i høj grad, at Danmark aktivt bør arbejde for en europæisk sikkerhedskonference, og det, som så altid kan diskuteres, er, hvordan man gør det. Der har regeringspartierne og mit parti nok ikke helt den samme opfattelse, men jeg har nu alligevel opfattet det sådan, at også regeringspartierne er indstillet på at arbejde for en europæisk sikkerhedskonference. Den tvivl, som kunne være opstået i forbindelse med statsministerens refererede udtalelser i Washington, synes jeg er spredt nu.

Kjær Rasmussen: Det er åbenbart kun oppositionspartierne, der interesserer sig for udenrigspolitik her i salen, men det er der vel også en forklaring på et eller andet sted.

Vi hører også til dem, der er noget urolige over det tilsyneladende omsving, der er i regeringens politik. Men naturligvis er det muligt for os at forklare, at det ene år går efter det andet, uden at der sker noget. Vi har den opfattelse, at det aldrig kan være Danmarks opgave at være bag efter USA og bag efter Vesttyskland. Ofte siges det, at Danmarks NATO-medlemskab giver os en

indflydelse, som er større end den, vi ville have haft som neutral nation. Statsministeren er enig i denne vurdering. Det har vi hørt før. Vi mener, at den er helt ved siden af, ganske enkelt. Vi deler ikke statsministerens og de gamle partiers syn på NATO og den sikkerhedspolitik, som i øjeblikket føres i Danmark. Hvad giver NATO os? Ja, det giver os frihed til at rende bag efter organisationens dominerende medlemmer, efterabe dem og gentage deres ønsker og det uden smålig skelen til, om det nu også tjener Danmarks sikkerhedspolitiske interesser.

Danmarks rolle er altså ofrets rolle. Det har den været under hele NATO-perioden, og det finder vi ganske enkelt uværdigt, men det bestyrker os i vor antagelse af, at militærblokkene i dag mere tjener som undertrykkelsesinstrumenter for supermagterne, end de tjener til at beskytte supermagterne mod hinanden. Vi synes ikke, at Danmark skulle følge trop bag efter USA i en sådan politik, og det er jo danske forhold, det drejer sig om her. Vi synes ikke, at vi skal blive ved med at sjoske bagefter. Danmarks politik må være, at vi fremover vil være mere aktive og initiativtagende i stedet for hele tiden, som jeg sagde før, at have efteraberens rolle.

Med hensyn til det dagsordensforslag, som er stillet af fru Hanne Reintoft, kan jeg sige, at vi kan stemme for det. Vi synes måske nok, det er lidt tamt, men alligevel, det virker klargørende, og det er det, der er motivet for vor stillingtagen.

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Det fremgik af fru Hanne Reintofts udtalelser, at det stod hende klart, at regeringen før mit USA-besøg havde udtalt sig klart for en konference om europæiske sikkerhedsproblemer. Det bør efter mit svar også stå det ærede medlem klart, at der intet er sket, som har afsvækket denne holdning.

Så vil jeg da gerne sige til oplysning — der synes at være lidt tidsmæssig forvirring hos det ærede medlem — at det Helsingforsmøde, jeg citerede fra, fandt sted efter mit USA-besøg. Det fremgik af mit svar, at jeg udtrykkelig havde gjort opmærksom på, at de løbende forhandlinger ikke bør benyttes som påskud til en udsættelse af konferencen, men skal tjene som et led til forberedelse.

[Statsministeren.]

sen, og der burde derefter i og for sig ikke være mere, der kunne være uklart for fru Hanne Reintoft.

Må jeg til de øvrige ting sige dette ene, at jeg synes, det ærede medlem for sin egen skyld skulle lade være med, fordi jeg, som jeg også har gjort det i dag, siger, at vi er tilfreds med, at der er sket en nedtrapning af krigen i Vietnam, at sige, at jeg har givet udtryk for tilfredshed med Amerikas Vietnampolitik, når jeg samtidig både i USA og her har givet udtryk for vores uenighed i meget af den amerikanske politik i Sydøstasien.

Så en eneste ting til. Det ærede medlem bebrejdede mig, at jeg skulle have angrebet hende for ikke at ville slås for demokratiet. Nej, det ville jeg aldrig gøre, for der er jo en så væsensforskellig opfattelse hos det ærede medlem og mig af, hvad demokrati er, at det er en håbløs affære, men jeg synes ærligt talt, at når det ærede medlem stod op her og talte, som om hun ville forsvare parlamentarismen, og det så er åbenbart, at det kommunistiske parti ikke accepterer parlamentarismen, så er det tilladeligt at konstatere, at som forsvarer for parlamentarismen er det ærede medlem ikke den mest velegnede.

Poul Schlüter: På de tre regeringspartiers vegne skal jeg meddele, at vi ganske kan tage statsministerens redegørelse til efterretning, samt at vi anbefaler at stemme imod den stillede dagsorden.

Forespørgeren (Hanne Reintoft): Statsministeren har ret i, at der er forskellige ting, der står klart. Det står efterhånden fuldstændig klart, at statsministeren forklarer én ting i USA og noget andet til befolkningen herhjemme. Det står også fuldstændig klart, at udenrigsministeren og statsministeren ikke forklarer det samme de samme steder, og jeg tror også, det står klart, at det giver et meget uheldigt billede af dansk udenrigspolitik ude i verden.

Jeg tror også, at det står fuldstændig klart, at selv om man ikke billiger Vietnamkrigen, for det er der vel trods alt ikke andre end et enkelt konservativt folketingsmedlem herinde, der gør, så er der ikke fra

den danske regering som fra den svenske kommet en klar og skarp protest, og så længe der ikke er det, kan man ikke sige, man har taget virkelig afstand.

Endelig står det også klart, at Danmarks kommunistiske parti altid, også før jeg blev medlem af det, har erkendt, at den borgerlige parlamentarisme var det udgangspunkt, man havde for at vinde et ganske rigtig mere udvidet demokrati, hvor man ikke kan tillade sig det, statsministerens regering tillader sig i dag. Det er rigtigt. Men jeg tror aldrig — og jeg har sagt det til statsministeren før — hvis man vil kaste et blik tilbage i historien, at det har været et parti til venstre for socialdemokratiet, der har undergravet parlamentarismen, der har begået grundlovsbrud, medens det jo er sket bl. a. for statsministerens parti.

Må jeg så sige til hr. Per Hækkerup, at jeg er meget glad for, at han syntes, at min tale var vel forberedt. Desværre synes jeg ikke, hans var det. Jeg synes, at socialdemokratiet er ved at vikle sig ind i en meget mærkelig situation. Socialdemokratiet har foreslået, at der skal indkaldes til en sikkerhedskonference med 10 neutrale lande. Vi har støttet dette, fordi jeg synes, man skal støtte ethvert skridt frem mod disse forberedelser, som man altid prøver at forsinke sikkerhedskonferencen med. Men jeg har også forstået, at disse 10 landes konference på ingen måde — jeg mener endda, at jeg har fået det forsikret — skulle forsinke den europæiske sikkerhedskonference. Når så socialdemokratiets ordfører kommer her og siger, at man ikke kan stemme for en dagsorden om, at Danmark aktivt vil støtte en sikkerhedskonference, så kan man få det indtryk, at der her ligger et endnu større bedrag over for den danske befolkning end i regeringens mere eller mindre forvrøvede udtalelser rundt om i verden. Vil det faktisk sige, at denne 10 lands konference, når man ikke vil stemme for, at der skal finde en europæisk sikkerhedskonference sted så hurtigt som muligt, er et påskud, og at det er derfor, man er så vældig ivrig efter at få vesttysk tilslutning til, at man ikke får smæk, når man kalder de 10 lande sammen? Er det meningen, hr. Per Hækkerup, for så forholder det sig noget anderledes med dette smukke initiativ?

Per Hækkerup: Den dagsorden, fru Hanne Reintoft har foreslået, kunne i og for sig lige så godt være gået ud på, at vi skulle vedtage, at solen skinner udenfor. Det har ikke noget at gøre med det problem, som lå i forespørgslen. På forespørgslen har fru Hanne Reintoft fået et svar fra statsministeren, som var tilfredsstillende, og der er ikke skygge af anledning til at tvivle på socialdemokratiets eller de øvrige partiers ønske om, at en europæisk sikkerhedskonference på regeringsplan bliver afholdt hurtigst muligt. Det initiativ, vi har taget, har kun til formål at søge at forberede den psykologiske baggrund for en sådan konference, og jeg har da forstået, at fru Hanne Reintoft har været enig med os i dette synspunkt. Derfor forstår jeg overhovedet ikke baggrunden for denne lidt ejendommelige særaktion.

(Kort bemærkning).

Forespørgeren (Hanne Reintoft): Jeg tror, det kan bekræftes, at jeg og mit parti har været enig i denne 10 landes konference, under forudsætning af at det ikke på nogen måde skulle eller kunne sinke en europæisk sikkerhedsordning. Til hr. Per Hækkerup må jeg sige, at det ikke drejer sig om mig, det drejer sig om den danske befolkning, og den danske befolkning kan da ikke tro, at socialdemokratiet går ind for aktivt at fremme en europæisk sikkerhedsordning, hvis man ikke kan stemme for mit dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Per Hækkerup: Jeg tror, den danske befolkning har en ganske udmærket evne til at forstå vor politik.

Gert Petersen: Jeg vil i og for sig ikke blande mig i diskussionen, men blot sige, at principielt er det da meget rigtigt, hvad hr. Per Hækkerup siger, at denne dagsorden lige så godt kunne gå på, at solen skinnede udenfor, for det er gang på gang udtalt i dette ting — så vidt jeg har forstået også fra regeringens side — at man aktivt vil arbejde for en europæisk sikkerhedskonference. Spørgsmålet er hvordan, og det har fru Hanne Reintoft ikke stillet en dagsorden

om. Dagsordenen er, hvis jeg må udtrykke det på den måde, blød, den er sådan, at man har meget svært ved at stemme imod den. Jeg må indrømme, at hvis fru Hanne Reintoft stillede forslag om en dagsorden om, at solen skinnede udenfor, så ville jeg også føle, jeg var nødt til at stemme for den, det ville måske være min fejl, men det er da i orden. Altså den er blød, den er rund i sin formulering; ud fra et mangeårigt kendskab til det parti, fru Hanne Reintoft er medlem af, vil jeg sige, at den er meget Ib Nørlundsk i sin formulering, og jeg er altså ikke i stand til at stemme imod den; det er en banalitet, og den giver os i og for sig ikke mulighed for at komme længere, dertil skal man tage helt anderledes fat, og det mener jeg som sagt der bliver mulighed for under den dybdeboring, som vil komme under en storpolitisk debat her, inden tinget slutter.

Statsministeren (Hilmar Bawnsgaard): Jeg mangler ganske kort at give udtryk for, at jeg er enig både med hr. Per Hækkerup, med hr. Poul Schlüter og med hr. Gert Petersen i deres bedømmelse af den foreslåede dagsorden. En vedtagelse af den ville efterlade et indtryk af, at fru Hanne Reintoft havde sat noget i gang, og da det modsatte er tilfældet, synes jeg, det ville være fornuftigt, om tinget afviste denne dagsorden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden: Da forslaget til dagsorden ikke foreligger trykt og omdelt, skal jeg udsætte mødet til kl. 15.10.

Mødet udsat kl. 15.02.

Mødet genoptaget kl. 15.10.

Forslag om motiveret dagsorden af Hanne Reintoft (se sp. 5520)
forkastedes med 70 stemmer mod 10; 41 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om kommunal udligning.

(Lovforslaget (nr. 169) findes i tillæg A. sp. 3873, fremsættelsen i tidenden sp. 5319).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 11-14 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af et skattegrundlagstilskud for kommunerne [af Ove Hansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXVII) findes i tillæg A. sp. 3387, fremsættelsen i tidenden sp. 4254).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en analyse af kommunernes udgifter med henblik på en tilskudsordning af løvbundne opgaver [af Ove Hansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXVIII) findes i tillæg A. sp. 3389, fremsættelsen i tidenden sp. 4254).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om etablering af en fast låneordning for udviklings- og vækstkommuner [af Ove Hansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXIX) findes i tillæg A. sp. 3391, fremsættelsen i tidenden sp. 4255).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om udligning af byrderne mellem kommunerne og forenkling af beskatningen [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XLVII) findes i tillæg A. sp. 3899, fremsættelsen i tidenden sp. 5371).

Forslagene sættes til forhandling.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Jeg vil gerne indlede med at sige, at der stort set er enighed i regeringen om, at det principielle i den tanke, der har ligget bag det socialdemokratiske forslag om skattegrundlagstilskud til kommunerne, er både rigtig og ri-

melig. Regeringen mener også, at forskellen i beskatningsgrundlagene er en væsentlig, måske den væsentligste, årsag til de nuværende forskelle i den kommunale beskatning. Når regeringen ikke har kunnet tilslutte sig forslaget i den foreliggende udformning, hvorefter der skal ydes statstilskud til kommuner med et indkomstskattegrundlag under gennemsnittet for samtlige kommuner, således at disse kommuner stilles, som om de havde haft et indkomstgrundlag svarende til landsgennemsnittet, skyldes det navnlig følgende forhold:

Som et ret væsentligt punkt vil jeg først nævne, at forslagsstillerne ikke har taget hensyn til den ulighed i beskatningen, der skyldes forskelle i kommunernes grundværdier og fastsættelsen af grundskyldpromillerne. Det er jo overladt til kommunernes egen afgørelse, i hvilket omfang de vil anvende indkomster og grundværdier ved skatteudskrivningen. Ved beregningen af kommunernes beskatningsgrundlag finder regeringen det derfor rimeligt, at grundværdierne indregnes med en procentvis andel svarende til forholdet mellem indkomstbeskatningen og grundbeskatningen, hvilket gennem en årrække har været ca. 20 pct.

Det måske mest vægtige argument mod forslaget er, at der efter regeringens opfattelse ikke kan skabes en tilfredsstillende udligning ved udelukkende at yde statstilskud til de dårligst stillede kommuner. En effektiv ordning må tillige indeholde et udliggende element i forhold til kommuner med de bedste beskatningsgrundlag og dermed ofte de laveste beskatningsniveauer.

Dernæst vil forslaget kræve anvendelse af meget betydelige statsmidler. Forslagsstillerne har skønnet, at udgifterne for statskassen vil udgøre 200-300 mill. kr., men beregninger foretaget i regeringens opgavefordelingsudvalg har vist, at udgifterne vil udgøre ca. 950 mill. kr., hvis grundværdierne indregnes med 20 pct. Selv om areal/indbygger-tilskuddet i henhold til loven om generelle tilskud til kommunerne samtidig ophæves, et tilskud, der ville udgøre ca. 135 mill. kr. i 1971-72, vil udgifterne altså udgøre 2-3 gange det beløb, som forslagsstillerne har regnet med.

Endelig må det fremhæves, at ved at yde fuld kompensation for manglende indkomstgrundlag vil forslaget i og for sig ikke med-